

УДК 37.018.43

**PECULIARITIES OF ORGANIZATION OF DISTANCE LEARNING IN THE
CONDITIONS OF POSTGRADUATE EDUCATION****ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ****Kondratova L.G. / Кондратова Л.Г.***p.p.s., doz. / к.п.н., доц.*

ORCID: 0000-0002-8523-5567

*State institution of higher education "University of Management of Education"
of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, Kiev, Sich Riflemen, 52-A, 4053**ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України,**Київ, Січових стрільців, 52-А, 4053*

Анотація. В роботі розглядається проблема організації дистанційного навчання в післядипломній освіті. Подано опис платформ та веб-сервісів для організації онлайн занять та аналізуються їх переваги. Окреслюються форми ефективної взаємодії учасників навчання в післядипломній освіті. Розглядається досвід організації дистанційних тематичних авторських курсів в освітньому середовищі Google Classroom. Аналізується досвід використання цифрових інструментів для виконання спільних групових робіт в дистанційному навчанні.

Ключові слова: дистанційне навчання, післядипломна освіта, підвищення кваліфікації, педагогічні працівники, платформи, веб-сервіси, цифрові інструменти в дистанційному навчанні.

Вступ.

Сучасні досягнення в сфері науки та цифровізації суспільства активно впливають на всі сфери людського життя. Світові цифрові тренди визначають шляхи реформування сучасної освіти. Пріоритетним напрямом в розбудові інформаційного суспільства сьогодення визначено цифровізацію освіти в період її реформування («Цифровий порядок денний України 2020» - «Digital Agenda for Ukraine 2020») [1]. Стрімкий розвиток цифрових технологій в сучасному суспільстві визначає нові завдання і для системи післядипломної освіти з питань підготовки педагогічних працівників до розвитку цифрової компетентності. Проблеми якісного оновлення змісту післядипломної освіти та її найважливішого складника – системи підвищення кваліфікації педагогічних працівників стають дедалі актуальними. Сучасна післядипломна освіта має носити випереджувальний характер та повинна знаходити нові форми підготовки педагогічних працівників до набуття важливих якісних цифрових навичок та практичних вмінь щодо володіння цифровими технологіями.

Викликом для системи вітчизняної та світової освіти стало запровадження карантинних обмежень, які акцентували важливість дистанційного та змішаного навчання й зумовили високу зацікавленість педагогічних працівників усіх ланок до дистанційних технологій навчання. В умовах сьогодення все більше закладів освіти активно впроваджують новітні форми дистанційного й змішаного навчання. На основі дистанційних освітніх програм, використання новітніх методик, технологій навчання педагогічні працівники удосконалюють форми і методи творчої взаємодії та спілкування всіх учасників

освітнього процесу та значно розвивають цифрову компетентність. Виникає потреба в удосконаленні та впровадження кращого досвіду підготовки педагогічних працівників до організації дистанційного навчання в умовах післядипломної освіти.

Основний текст

В освіті найбільш ефективною вживаною визнано традиційну очну форму навчання. Але останнім часом стрімко зростає кількість закладів освіти, які активно впроваджують технології змішаного та дистанційного навчання. Організують освітню діяльність віртуальні та відкриті університети, в яких пріоритетною стають дистанційні технології організації освітнього процесу. Дистанційне навчання більшістю науковців транслюється як індивідуальний процес передачі та засвоєння знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, дозволяє за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчання, реалізувати всі освітні завдання на основі спеціалізованих інформаційних освітніх середовищ, дистанційний платформ [2]. Дистанційне навчання має низку переваг у порівнянні з традиційним навчанням, серед яких: використання новітніх освітніх технологій, доступність джерел інформації, індивідуалізація навчання, зручна система консультування, демократичні стосунки між тими, хто навчається та викладачем, зручний графік та місце роботи. В дистанційному навчанні важливого значення набуває використання таких засобів навчання, які допомагають ефективному виконанню практичних завдань та організувати спілкування та взаємодію всіх учасників дистанційного освітнього процесу.

Метою дистанційного навчання в умовах післядипломної освіти є надання освітніх послуг шляхом застосування сучасних цифрових технологій, засобів електронного мережевого зв'язку на основі затверджених освітньо-професійних програм підвищення кваліфікації для педагогічних працівників. В сучасних умовах перед закладами післядипломної освіти окреслилися актуальні проблеми активної підготовки педагогічних працівників до впровадження дистанційного навчання у формі авторських й тематичних курсів підвищення кваліфікації, організації науково-педагогічних заходів з обміну досвідом дистанційного навчання, проведення онлайн-консультацій, видання науково-методичних посібників, рекомендацій тощо. Перед післядипломною освітою постають актуальні проблеми вибору технології навчання, спрямованих на оволодіння педагогічними працівниками новітніми цифровими інструментами для проведення онлайн та офлайн занять, обрання доцільних технологій організації діяльності сучасних освітніх інформаційних середовищ тощо.

Дистанційне навчання в умовах післядипломної освіти ґрунтуються на відкритому навчанні, яке базується на різних формах віддаленої взаємодії між викладачем і слухачем на основі використання сучасних цифрових технологій. В умовах післядипломної освіти учасник курсів підвищення кваліфікації має свободу вибору темпу, часу та місця навчання. Керівником дистанційного навчання стає досвідчений куратор-тьютор, який в системі підвищення кваліфікації є організатором, куратором навчальних груп та здійснює професійну підтримку та супровід процесу підвищення кваліфікації. Згідно

плану навчання куратор-тьютор дистанційного курсу керує процесом навчання, враховуючи індивідуальний досвід кожного учасника навчання, добирає доцільні форми й методи й види самостійних практичних робіт, проводить консультування, здійснює індивідуальну підтримку, перевіряє якість виконання практичних завдань тощо. Основною формою роботи на дистанційних курсах підвищення кваліфікації стає самостійна робота слухача. Учасник навчальної групи активно використовує не тільки рекомендації куратора-тьютора, а й має можливість самостійно опанувати електронні освітні ресурси, переглядати навчальні відео, дотримуватися науково-методичних рекомендацій. Важливого значення в дистанційному навчанні для слухачів курсів набуває здобуття неоціненного досвіду щодо використання електронних засобів навчання, володіння цифровими інструментами для проведення онлайн-занять, удосконалення навичок створення власних електронних курсів, практичних вмінь створення різних типів завдань, електронних аркушів, навчального відео, тематичного тестування, опитування тощо. Результатом дистанційного навчання в післядипломній освіті може стати підготовлене електронне портфоліо, електронні розробки занять, створений персональний сайт тощо.

Досвід організації дистанційних курсів в Центральному інституті післядипломної освіти доводить, що слухачі тематичних, поглиблених курсів підвищення кваліфікації значно розвивають цифрову компетентність та мають належний рівень готовності до подальшого впровадження дистанційного навчання в закладах освіти. Кожен слухач курсів підвищення кваліфікації отримує сертифікат, що засвідчує кваліфікаційну підготовку до здійснення кураторської, тьюторської педагогічної діяльності в роботі з студентами, учнями. В межах інформальної освіти фахівці самостійно розвивають свою цифрову майстерність щодо організації дистанційного навчання.

Виклики часу зумовили швидке прийняття управлінських рішень в закладах освіти щодо вибору платформ і веб-сервісів для організації дистанційного і змішаного навчання. Найбільш широкого використання в практиці дистанційного навчання отримала платформа Moodle - модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище, навчальна платформа для організації навчання. Зарекомендували себе на практиці платформи Мій Клас, Class Time для дистанційного навчання, а також веб-сервіси Edmodo, Classdojo, Zoom, Webex, Google Meet, Jitsi Meet, Microsoft Teams та багато інших для проведення онлайн-занять й уроків.

З метою підготовки педагогічних працівників до організації дистанційного навчання зусиллями кафедри відкритих освітніх систем та інформаційно-комунікаційних технологій було розроблено і впроваджено низку тематичних курсів підвищення кваліфікацій та авторських спецкурсів, спрямованих на розвиток цифрової компетентності педагогів.

Високу ефективність виявила платформа Mobi School для організації дистанційного навчання у відкритому електронному освітньому середовищі Центрального інституту післядипломної освіти «Університету менеджменту освіти» НАПН України. Перевагами цієї платформи стали електронна підтримка та електронна організація дистанційного навчання в режимах online

та offline, наявність веб-бібліотеки з добіркою навчальних матеріалів та відкритих джерел, добірка електронних ресурсів всіх кафедр [3].

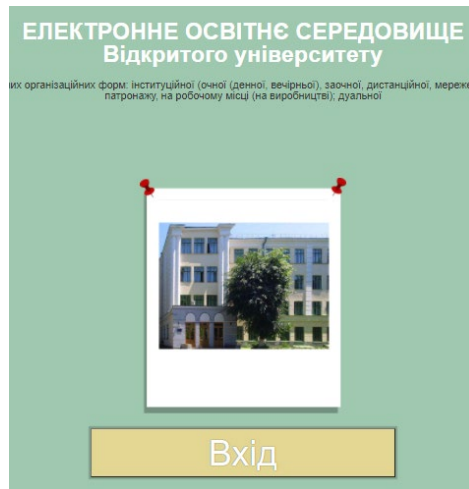

Рис 1. Електронне освітнє середовище ЦПО ДЗВО УМО

Для онлайн навчання було активно використано систему веб-конференцій BigBlueButton.

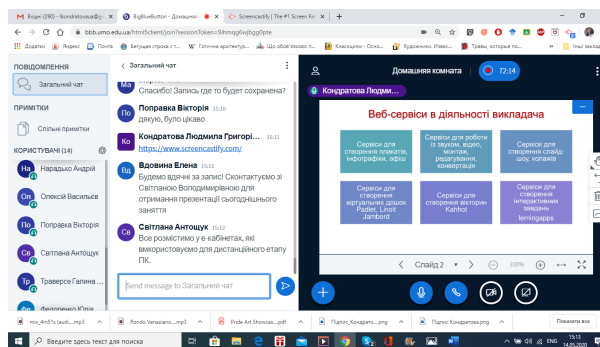

Рис.2 Заняття онлайн в персональному кабінеті системи BigBlueButton.

Перевагами веб-ресурсу BigBlueButton для проведення онлайн навчання в післядипломній освіті визнано: голосовий та відео підтримки, можливість демонстрації презентацій, навчальних матеріалів, функція демонстрації екрану викладачем для практичних видів робіт з слухачами, можливість спілкування й взаємодії засобами відео та аудіо-зв'язку та здійснення запису занять, організації опитувань тощо.

На основі зазначеної платформи розпочав свою освітню діяльність Перший Український відкритий університет післядипломної освіти, що організує дистанційне навчання викладачами віртуальних кафедр на основі програм авторських спеціальних курсів. В тематичному спектрі цих спеціальних курсів з'явилися актуальні курси викладачів віртуальної кафедри цифрових технологій, зміст яких спрямовано на розвиток цифрової компетентності та набуття навичок організації дистанційного й змішаного навчання для викладачів інститутів, академій, викладачів закладів передвищої освіти й закладів загальної середньої освіти тощо.

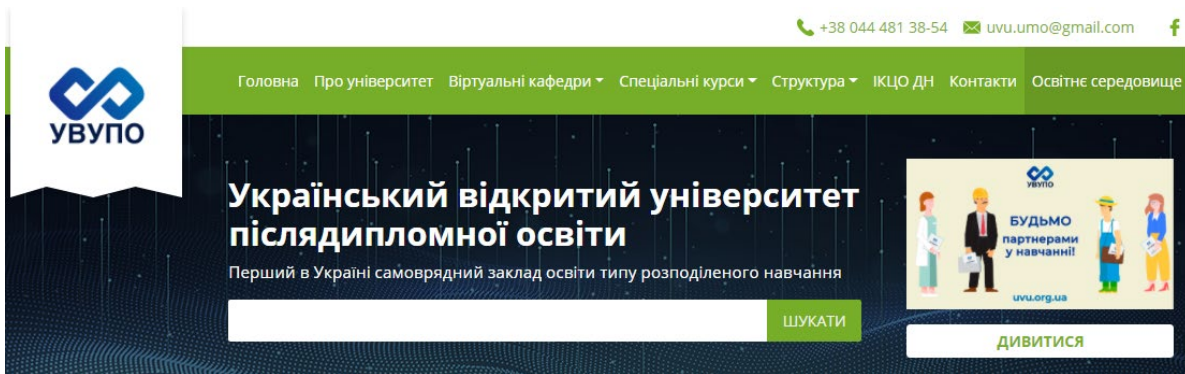

Рис. 3 Перший Український відкритий університет післядипломної освіти

Викладачами кафедри відкритих освітніх систем та інформаційно-комунікаційних технологій були визначені найбільш ефективні форми групової та колективної науково-педагогічної освітньої діяльності в післядипломній освіті на основі освітніх середовищ Microsoft Office 365, G Suite for Education в дистанційному режимі. Найбільш ефективнішими веб-сервісами для проведення засідань, обговорень, онлайн-зустрічей, онлайн-лекцій, практичних онлайн-занять та консультацій було визнано системи веб-конференцій Microsoft Teams та Google Meet.

Рис.4 Освітні середовища та веб-сервіси для дистанційного навчання

Серед переваг цих веб-сервісів визначено наступні: приєднання до зустрічей з подій календаря, розсилка запрошень в електронних листах, необмежений час відео-зв'язку, запис відео-сеансів, зручна демонстрація презентації та екрану виступаючих, наявність зручного чату для обговорення, приєднання до зустрічей тільки після згоди модератора конференцій тощо.

Відомо, що інформаційне освітнє середовище як інтегроване середовище інформаційно-освітніх ресурсів, до якого входять електронні бібліотеки, навчальні системи і програми, існує і розвивається на основі програмно-технічних і телекомунікаційних засобів, що забезпечують єдині технологічні

засоби інформації, інформаційну підтримку й організацію навчального процесу, наукових досліджень, професійне консультування тощо. Для організації творчої співпраці та взаємодії учасників освітнього процесу ефективними стали цифрові інструменти освітніх середовищ Microsoft Office 365, G Suite for Education. Серед найбільш ефективних форм колективного обговорення освітніх завдань було визнано можливості складання спільних документів в режимі онлайн, заповнення спільних таблиць, спільне користування середовищами та цифровими інструментами Google Drive та Onedrive. Особливістю спільної командної роботи над спільними документами здійснюється завдяки можливості надання спільного доступу перегляду, редагування й пропонування матеріалів всім учасниками освітнього процесу.

Практика використання сервісу Yammer, який входить до переліку цифрових сервісів Microsoft Office 365, в межах післядипломної педагогічної освіти довела ефективність здійснення спілкування і взаємодії в межах однієї освітньої установи, спільні можливості розміщення публікацій, важливих електронних ресурсів, підготовка командних групових творчих справ тощо.

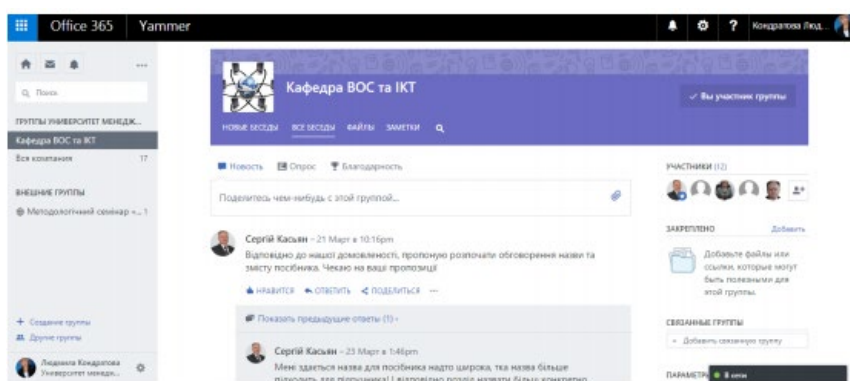

Рис.5 Сервіс Yammer для командної групової роботи

В ході організації дистанційних курсів підвищення кваліфікації був здобутий великий досвід організації освітнього процесу на основі освітнього середовища Google Classroom.

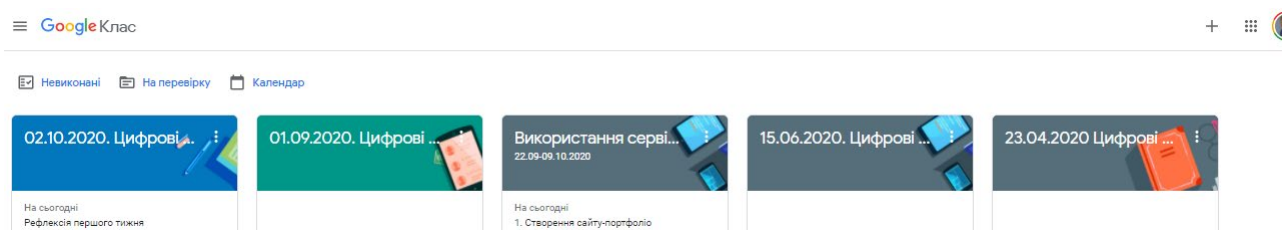

Рис.6 Спецкурси в середовищі Google Classroom

Цифрові інструменти Google є ефективними для організації групової взаємодії та спілкування учасників курсів освітнього процесу. Серед переваг такого освітнього середовища в післядипломній освіті було визнано: налагодження групової та колективної спільної освітньої діяльності засобами цифрових інструментів Google, здійснення контролю за навчанням, організація швидкого обміну інформацією, здійснення обговорення актуальних проблем в

спільних рефлексіях тощо. Важливого значення набуває практика спільного використання учасниками освітнього процесу цифрових сервісів: Google календар, Google форми, редакторів Google Діску документів, таблиць та презентацій, віртуальних дошок для спільної діяльності Google Jamboard тощо. [4]. Ефективними в навчанні стає зручна система сповіщень, можливість розміщення електронних освітніх матеріалів в середовищі Google Діску, запис навчального демонстраційного відео інструментами сервісу Screencastify тощо. Беззаперечна зручність використання мобільного додатку Google Клас як для куратора-тьютора так і всіх учасників курсу, який допомагає здійснювати онлайн зв'язок, отримання миттєвих сповіщень, виконання окремих творчих завдань тощо. Досвід організації дистанційних тематичних авторських курсів в освітньому середовищі Google Classroom доводить необхідність чіткого структурування тематизму занять, які ґрунтуються на поступовому засвоєнні цифрових технологій та можливостей окремих цифрових інструментів. Ефективність використання демонстраційних відео, відео-інструкцій, текстових і малюнкових рекомендацій, скріншотів в завданнях та поступове ознайомлення із додатками Google призводить до набуття практики використання всіх цифрових інструментів в професійній практичній діяльності. Працівниками кафедри здобутий досвід підготовки педагогічних працівників до використання цифрових сервісів GSuite for Education, який проходить на основі авторської програми підвищення кваліфікації керівних та педагогічних кадрів для роботи в закладах освіти на тему «Використання сервісів GSuite for Education для організації дистанційного та змішаного навчання» - 2020.

Висновки

Були розглянуті актуальні проблеми організації дистанційного навчання в післядипломній освіті на основі тематичних і авторських курсів. Аналіз дистанційних платформ та веб-сервісів для проведення онлайн-занять дозволив виділити, що серед ефективних форм підготовки фахівців є тематичні, авторські курси в післядипломній освіті. Здійснений аналіз досвіду використання цифрових інструментів освітніх середовищ GSuite for Education та Microsoft Office 365 виділив сервіси Microsoft Teams та Google Meet як ефективні сервіси для організації онлайн занять, що мають відео та аудіо зв'язок, функції запису, зручний чат, можливість демонстрації екрану. Досвід організації дистанційних тематичних авторських курсів в освітньому середовищі Google Classroom доводять ефективність цифрових інструментів Google для здійснення групового навчання й розвитку цифрової компетентності учасників навчання, серед яких: завдання з використанням редакторів Google Діску, інструменти Google сайтів, онлайн дошка, Google форми та інші. На основі здобутого досвіду визначено ефективність організації спілкування і взаємодії учасників освітнього процесу на основі сервісів GSuite for Education та Microsoft Office 365 в післядипломній освіті. Були отримані позитивні результати організації дистанційного навчання та виокремлено платформи і сервіси спілкування і взаємодії учасників освітнього процесу.

Література:

1. Digital agenda of Ukraine 2020. URL: <https://ucci.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf>
2. Технологія створення дистанційного курсу: навч. посіб. / [В. Ю. Биков, В. М. Кухаренко, Н. Г. Сиротенко та ін.]; за ред. В. Ю. Бикова та В. М. Кухаренка К. : Міленіум, 2008. 324 с.
3. URL: <https://sites.google.com/view/cloudinedu>
4. Microsoft Corporation «Основи комп'ютерних мереж і Інтернету» (навчально-методичний посібник). – К: Видавнича група BHV, 2006. – 256 с.
5. Левченко О. М Основи Інтернету: навч. посіб. / О. М. Левченко, І. О. Завадський , Н. С. Прокопенко – К: Видавнича група BHV, 2007. – 318 с.
6. Литвинова С. Г. Поняття та основні характеристики хмаро орієнтованого навчального середовища середньої школи/ С. Г. Литвинова // Інформаційні технології і засоби навчання: електронне наукове фахове видання – 2014. – №2 (40). – С. 26– 41.
7. Google Meet / офіційний ресурс. - Режим доступу: <https://meet.google.com/>
8. Довідка Google Meet URL: <https://support.google.com/meet/?hl=uk#topic=7306097>
9. Google Classroom/ офіційний ресурс. URL: <https://classroom.google.com/>

References

1. Digital agenda of Ukraine 2020. URL: <https://ucci.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf>
2. Technology of creating a distance course: textbook. way. / [B. Yu. Bykov, VM Kukharenko, NG Sirotenko and others]; for order. V. Yu. Bykova and V. M. Kukharenko K.: Millennium, 2008. 324 p.
3. URL: <https://sites.google.com/view/cloudinedu>
4. Microsoft Corporation "Fundamentals of Computer Networks and the Internet" (tutorial). - К: Видавнича група BHV, 2006. - 256 с.
5. Levchenko OM Fundamentals of the Internet: textbook. way. / OM Levchenko, IO Zavadsky, NS Prokopenko - K: BHV Publishing Group, 2007. - 318 p.
6. Litvinova SG The concept and main characteristics of the cloud-based educational environment of secondary school / SG Litvinova // Information technologies and teaching aids: electronic scientific professional publication - 2014. - №2 (40). - P. 26– 41.
7. Google Meet / official resource. - Access mode: <https://meet.google.com/>
8. Google Meet Help URL: <https://support.google.com/meet/?hl=en#topic=7306097>
9. Google Classroom / official resource. URL: <https://classroom.google.com/>

Abstract. *The problem of organization of distance learning in postgraduate education is discussed in the work. The description of features of the organization of distance learning, advanced training courses is given. The role of the tutor curator and advantages of distance learning for pedagogical workers are described. The description of the Mobi School platform for the organization of distance learning at the Central Institute of Postgraduate Education is given. Features of the organization of online classes on the web resource BigBlueButton are revealed. The experience of organizing advanced training courses at the Ukrainian Open University of Postgraduate Education is considered. The most effective forms of group and collective scientific and pedagogical educational activity in postgraduate education based on educational environments Microsoft Office 365, G Suite for Education are defined. Describes the forms of work on the organization of web conferences using Microsoft Teams and Google Meet series. The experience of organizing distance thematic author courses in the Google Classroom educational environment is*

presented. Describes the effectiveness of Google's digital tools for group learning and the development of digital competence of learning participants. The gained experience of communication and interaction of participants in the educational process based on services GSuite for Education and Microsoft Office 365 in postgraduate education is considered.

Key words: distance learning, postgraduate education, advanced training, pedagogical workers, platforms, web services, digital tools in distance learning.

Статья отправлена: 11.10.2020 г.

© Кондратова Л.Г.

УДК 373.2.(477)"18"

**METHODICAL ACCOMPANIMENT OF REALIZATION LABOUR
EDUCATION CHILDREN OF PRESCHOOL AGE: HISTORICAL ASPECT
МЕТОДИЧНИЙ СУПРОВІД ЗДІЙСНЕННЯ ТРУДОВОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ**

Litichenko O.D./Літіченко О.Д.*s.p.s., lecturer / к.п.н., старший викладач*

ORCID: 0000-0002-7004-3837

Shynkar T.Y./Шинкар Т.Ю.*lecturer / викладач*

ORCID: 0000-0002-5656-2032

*Boris Grinchenko Kyiv University, Kyiv, Bulvarno-Kudriavska, 18/2, 04053**Київський університет імені Бориса Грінченка, Київ, Бульварно-Кудрявська, 18/2, 04053*

Анотація. У статті висвітлюється розвиток трудового виховання дітей дошкільного віку у ХХ-ХХІ столітті. Розкрито основні історичні методи дослідження означеної проблематики. З'ясовано, що одним із засобів методичного супроводу та підвищення рівня кваліфікації педагогів, підготовки нових спеціалістів була педагогічна преса. Здійснено багатоаспектний аналіз документальних джерел та педагогічної преси. З'ясовано особливості розвитку теоретичних та методичних підходів до праці дітей дошкільного віку. На основі аналізу педагогічних журналів здійснено систематизацію публікацій із питань організації трудового виховання за кількісними та якісними характеристиками. Проаналізовано сучасні підходи до розв'язання завдань трудового виховання. Визначено нові вектори досліджень.

Ключові слова: методичний супровід, трудове виховання, діти дошкільного віку, педагогічна преса.

Вступ.

Сучасна система дошкільної освіти України удосконалюється у руслі євроінтеграційних процесів, змінюються підходи до роботи з дітьми дошкільного віку, шляхи підвищення якості дошкільної освіти. Численні дослідження українських і зарубіжних учених доводять виключне значення трудової діяльності для розвитку дітей на дошкільному етапі життя (Л. Артемова, З. Борисова, Т. Введенська, В. Логінова, В. Нечаєва, В. Павленчик, Л. Порембська, Ю. Приходько, Т. Поніманська, Н. Савельєва, Т. Цвєлих.). Оновленню системи дошкільної освіти сприяє аналіз та вивчення надбань попередніх років з метою трансформації кращого досвіду у сьогодення.

Метою публікації є висвітлення досвіду здійснення методичного супроводу трудового виховання дітей дошкільного віку в освітньому процесі закладу дошкільної освіти. У дослідженні були використані методи: історико-ретроспективний, що дав змогу прослідкувати педагогічну зумовленість поступу трудового виховання дітей дошкільного віку; конкретно-історичний – з метою аналізу й фактологічного розкриття змісту дослідження трудового виховання дітей дошкільного віку та відповідної методичної роботи у ХХ-ХХІ ст.; порівняльно-зіставний – для обґрунтування розвитку трудового виховання дошкільного віку; метод наукової екстраполяції – для визначення можливостей використання елементів позитивного історико-педагогічного досвіду в сучасних умовах.